

2. POGOJENOST

Pogojenost je obsežen nabor obveznih pravil oz. standardov, ki smo jih do sedaj poznali pod nazivom navzkrižna skladnost in je ravno tako razdeljena na dva sklopa: dobro kmetijsko in okoljsko stanje zemljišč (DKOP) z 9 standardi in na predpisane zahteve ravnanja (PZR) z 11 standardi. Osredotoča se na sledeča področja: podnebje in okolje, vključno z vodo, tlemi in biotsko raznovrstnostjo ekosistemov, javno zdravje in zdravje rastlin ter dobrobit živali.

ZAVEZANCI za izpolnjevanje standardov DKOP in PZR so vsi vlagatelji zahtevkov za neposredna plačila, za intervencije Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila, Ekološko kmetijstvo, Biotično varstvo rastlin, Lokalne pasme in sorte, Dobrobit živali in Plačilo za območja z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (v nadaljevanju plačilo OMD) ter Habitatni tipi in vrste na območjih Natura 2000.

Prejemniki sredstev za obnovo vinogradov so do izteka triletnega obdobja po letu prejema plačila še naprej zavezanci za navzkrižno skladnost. Če poleg obnove vinogradov uveljavljajo še katero od naštetih intervencij, so poleg tega še zavezanci za pogojenost.

Pravna podlaga (poleg uredb EU): Uredba o pravilih pogojenosti (Uradni list RS, št. 2/24 in 30/24).

2.1 DOBRI KMETIJSKI IN OKOLJSKI POGOJI – DKOP

DKOP 1: Ohranjanje trajnega travinja na podlagi deleža trajnega travinja v primerjavi s kmetijsko površino na nacionalni ravni

Razmerje trajnega travinja v primerjavi s kmetijsko površino na nacionalni ravni se za posamezno leto glede na leto 2018 ne sme zmanjšati za več kot 5 %. Standard velja na ravni države in ne KMG.

DKOP 2: Varovanje mokrišč in šotič

Mokrišča in šotiča za ta standard so za leto 2024 na območju, ki je habitatni tip presihajoča jezera in obenem tla z visoko vsebnostjo ogljika, in sicer območje Cerkniškega jezera (sloj DKOP_2_MOKR_SOT_24: Območja ohranjanja mokrišč in šotič).

Veljajo sledeče zahteve:

- (Zahteva 2) Travniške površine na območju mokrišč in šotič je prepovedano preoravati, požigati, nasipavati ali kakor koli posegati v zgornji sloj tal/travno rušo.
- (Zahteva 3) Orne površine in površine trajnih nasadov na območju mokrišč in šotič so obdelane plitvo. Prepovedano jih je požigati ali nasipavati.
- (Zahteva 4) Prepovedano je izkopavanje/izkoriščanje šote.
- (Zahteva 5) Površine na območju mokrišč in šotič so obdelane vsaj enkrat na dve leti, vendar pa je treba izvajati ukrepe za omejitev širjenja tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom in ukrepe za preprečitev širjenja zaraščanja.
- (Zahteva 6) Prepovedano je izsuševanje in spreminjanje vodnih režimov. Vzdrževanje osuševalnih sistemov se izvaja v skladu z letnim programom vzdrževanja, ki ga pripravi Državna javna služba oziroma se vzdržujejo na način, da se ohrani mokrotni značaj površin.
- (Zahteva 7) Na površinah na območju mokrišč in šotič je prepovedana uporaba organskih in mineralnih gnojil.
- (Zahteva 8) Na kmetijskih površinah znotraj območja mokrišč in šotič je prepovedana reja na prostem.

DKOP 3: Prepoved sežiganja ornih strnišč, razen zaradi zdravstvenega varstva rastlin

Poleg prepovedi kurjenja žetvenih ostankov na ornih strniščih (Zahteva 9) ni dovoljeno požiganje travniških površin kot edinega načina obdelave za tekoče leto (Zahteva 10).

DKOP 4: Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov

Vzpostavitev varovalnih pasov vzdolž vodnih tokov za namen tega standarda je obvezna ob vodotokih 1. reda (v širini 15 m) in vodotokih 2. reda (v širini 5 m) ter skladno z Uredbo (EU) št. 2021/2115 tudi ob osuševalnih jarkih širših od dveh metrov v širini 3 m.

V varovalnem pasu je prepovedano oranje. Dovoljena pa je površinska obdelava zaradi vzdrževanja varovalnih pasov (priprava zemljišča za setev in sama setev dovoljenih rastlin, košnja, mulčenje ali paša). Varovalni pas je lahko zaraščen s travo, travnimi mešanici, deteljami, lucernami, TDM, DTM, samoniklimi rastlinami, grmovjem ali drevesi (Zahteva 33). Kot prehodna rešitev se za leto 2024 varovalni pasovi ob vodotokih vzpostavijo tako, da se odmeri 5 metrov od meje brega za vodotoke II. reda in 15 metrov od meje brega za vodotoke I. reda na način, opisan v pravilniku, ki določa podrobnejši način določanja meje vodnega zemljišča celinskih voda. Varovalni pasovi za osuševalne jarke, širše od dveh metrov, so prikazani v sloju DKOP_4_OJ na javnem pregledovalniku grafičnih podatkov.

Znotraj varovalnih pasov je prepovedano gnojenje z organskimi in mineralnimi gnojili, ne velja za iztrebljanje živali na pašnikih med pašo (Zahteva 34).

Prav tako je znotraj varovalnih pasov prepovedana uporaba FFS (Zahteva 35).

Znotraj varovalnih pasov velja prepoved odlaganja organskih gnojil (Zahteva 36).

Paša živine na varovalnih pasovih se izvaja brez poseganja v strukturo brega vodnih teles. Napajanje živine v vodotokih je dovoljeno le na za to določenih mestih in nadzorovano, brez pretiranih znakov poškodbe zemljišča. Živino napajamo nadzorovano v več manjših skupinah. Dokrmiljevanje živine v varovalnih pasovih ni dovoljeno (Zahteva 37).

DKOP 5: Upravljanje obdelave za zmanjšanje tveganja degradacije in erozije tal, vključno z upoštevanjem naklona terena

Kmetijske površine je treba obdelovati tako, da je možnost erozije tal čim manjša, in hkrati uporabljati agrotehnične ukrepe, ki zmanjšujejo učinek erozije. Zaradi zaščite pred erozijo je treba ohranjati terase (Zahteva 38), v primeru razgradnje terase pa je treba pred izvedbo razgradnje pridobiti odločbo MKGP o uvedbi zahtevne agromelioracije (Zahteva 40).

Kjer teras ni, je treba na kmetijskih površinah z rabo njiva, ki imajo srednji naklon 10 % ali več, med 15. novembrom in 15. februarjem upoštevati vsaj enega od sledečih ukrepov: orati po plastnicah, ohraniti strnišče ali poskrbeti za ozelenitev. Zahteva za oranje po plastnicah ne velja za orne površine, manjše od 0,3 ha, ter za orne površine v smeri naklona, katerih krajša stranica ni daljša od vključno 40 m (Zahteva 39).

Pri obdelavi tal je treba upoštevati njihovo razmočenost, zato na kmetijskih površinah ne sme biti očitnih sledi zaradi neprimerne uporabe mehanizacije (Zahteva 41).

DKOP 6: Minimalna pokritost tal, da se prepreči gola zemlja v obdobjih, ki so najbolj občutljiva

Kot Zahteva 42 je predpisano, da se talna odeja vzdržuje na vsaj 80 % ornih površin in trajnih nasadov KMG v času od 15. novembra do 15. februarja naslednje leto. Zagotoviti je treba pokritost tal z rastlinami oz. posevki, zastirko ali strniščem oziroma nepreorano površino.

Zahteva ne velja za orna zemljišča, na katerih se pridelujejo krompir in naslednje vrste zelenjadnic: cvetača, listnati ohrovt, glavni ohrovt, brstični ohrovt, blitva, špinača, grah, bob, čebula, česen, solatnice, peteršilj, šparglji, radič, motovilec, sladki komarček, šalotka, por, zimski luk, hren, rabarbara in korenje. Kot izjema so določene tudi sladkorna pesa, jara žita, pivovarski ječmen, zelje, sončnice in hmelj, saj širitev seznama že za leto 2024 omogoča uredba EU, ki je formalno še v postopku sprejemanja in bo veljala retroaktivno ter državam članicam omogoča uporabo nekaterih sprememb pred uskladitvijo z Evropsko komisijo. Zato v skrajnem primeru lahko pride do črtanja teh dodatnih izjem z naknadno spremembo uredbe, o čemer pa boste pridelovalci pravočasno obveščeni.

Rastline, za katere velja izjema, se vpišejo pod šifro 402 - zelenjadnice in navede posamezno vrsto rastline, 405 - mešana raba pod 0,1 ha, ter 020 - krompir pozni in 022 - krompir zgodnji.

DKOP 7: Kolobarjenje na ornih zemljiščih, razen kmetijskih rastlin, ki rastejo pod vodo

Kot Zahteva 43 je določeno, da je obvezna menjava posevkov, pravilno prijavljenih na zbirni vlogi, vsako leto na najmanj 60 % ornih površin KMG. Na ostalih 40 % ornih površin KMG je treba posevek zamenjati najpozneje po treh letih, pri čemer je v teh treh letih med glavnimi posevki obvezen podsevek, dosevek ali drugi glavni posevek. »Drugi glavni posevek« v istem letu se šteje kot kolobarni člen, če sledi takoj po spravilu glavnega posevka in je prisoten do priprave zemljišča za setev in setve naslednjega glavnega posevka. Trave, TDM, DTM, lucerne, detelje, praha in trajni nasadi na ornih površinah so del kolobarja in so lahko na istem zemljišču več kot tri leta.

Kmetijske rastline za zasnovo in spremljanje kolobarja so določene v šifrantu vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin ter pomoči, ki je objavljen na spletni strani agencije in na osrednjem spletnem mestu državne uprave.

Iz te zahteve so izvzeta:

- KMG z 10 ha ali manj ornih površin,
- KMG, na katerih se na več kot 75 % ornih površin uporablja za proizvodnjo trav ali drugih zelenih krmnih rastlin, za pridelavo stročnic, je neobdelanega ali pa gre za kombinacijo naštetih uporab,
- KMG z več kot 75 % upravičenih kmetijskih površin, na katerih je trajno travinje, ki se uporablja za proizvodnjo trav ali drugih zelenih krmnih rastlin, ali pa gre za kombinacijo naštetih uporab,
- KMG, ki so certificirana v skladu z Uredbo (EU) št. 2018/848 (ekološka pridelava).

Za kolobar iz DKOP 7 se kontrola (z upravnimi pregledi, s kontrolo na kraju samem in z uporabo sistema za spremljanje površin) in določitev sankcij izvede za tekoče subvencijsko leto. Za namen predpisane menjave posevkov se kolobar spremlja predhodna tri leta z začetkom spremljanja z letom 2023.

Za vsako poljino se med posameznimi leti preverjata ustreznost kolobarja in sledenje vrstenja kmetijskih rastlin. Pri ugotavljanju dejanskega stanja lahko agencija uporablja vse zbirke podatkov, ki jih ima na voljo, vključno s podatki nosilcev KMG.

Če v zbirni vlogi prijavljenih rastlin po preverjanju s sistemom za spremljanje površin ni mogoče potrditi, se zavezanca pozove, da dopolni zbirno vlogo. Če zavezanec zbirne vloge ne dopolni v danem roku, se šteje, da krši zahtevo po vrstenju rastlin iz DKOP 7. V tem primeru se za ta GERK z naslednjim letom začne vrstenje posevkov spremljati od začetka.

Za namene vrstenja kmetijskih rastlin iz DKOP 7 se na ravni KMG upošteva toleranca v meji do 5 % oziroma ne več kot 50 arov.

V primeru ugotovljene višje sile na katerem koli delu GERK-a in na katerem koli posevku tekočega leta podvrženega kolobarju iz DKOP 7, se za ta GERK vrstenje posevkov pretrga in z naslednjim letom začne spremljati od začetka. Ti GERK-i se v naslednjem letu ne štejejo v osnovo za izračun ornih površin na KMG za izvajanje DKOP 7. Ko se zanj začne spremljanje vrstenja posevkov od začetka, se štejejo za določanje vstopnega praga za izvajanje DKOP 7.

Za trajne nasade, trave, TDM, DTM, detelje, lucerne, zelenjadnice in zelišča se šteje, da izpolnjujejo to zahtevo in so del 60 %. Enako se šteje, da zelenjadnice pod šiframi 400, 402 in 405 ter zelišča pod šifro 404 iz šifranta kmetijskih rastlin izpolnjujejo zahtevo za menjavo posevka vsako leto na 60 % ornih površin na kmetijskem gospodarstvu.

Od leta 2024 se zahteva kontrolira tudi s sistemom za spremljanje površin. Ob nepravilni prijavi kmetijske rastline (KMRS) bo nosilec KMG prek sistema Sopotnik pozvan, da odpravi napako na zbirni vlogi. Če se nosilec KMG ne bo odzval na pozive, se uporabi upravna sankcija.

DKOP 8: Minimalni delež neproizvodnih površin, ohranjanje krajinskih značilnosti, omejitev rezanja mejic, omejevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst

Ta standard vsebuje štiri zahteve:

1. **Minimalni delež neproizvodnih površin** (zahteva 53). V skladu z Uredbo EU št. 2024/587 se je v uredbo o pravilih pogodjenosti za leto 2024 dodala možnost derogacije pri DKOP 8, kar pomeni, da lahko nosilci 4% neproizvodnih površin na ornih zemljiščih zagotovijo s praho in/ali krajinskimi značilnostmi, in /ali rastlinami, ki vežejo dušik, in/ali rastlinami, ki štejejo kot vmesnimi posevki.

Zahteve za posamezne možnosti so opisane spodaj.

Neproizvodne površine in elemente, ki so lahko:

- **praha**, ki je vzdrževana (pleveli se ne smejo širiti oz. semeniti, lahko je zasejana): praha mora biti prisotna najmanj od 1. januarja do 31. julija tekočega leta, brez uporabe fitofarmaceutskih sredstev (FFS) in gnojenja. Če se izvaja zelena praha, se rastlin ne sme uporabiti za prehrano za ljudi in živali, tudi po končanem obdobju (po 31. juliju). „Zelena“ in „črna“ praha se lahko menjata, vendar jih je treba prijaviti po pravilih za zbirno vlogo. Praha je določena v šifrantu vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin ter pomoči, ki je objavljen na spletni strani agencije in na osrednjem spletnem mestu državne uprave; in/ali
- **krajinske značilnosti** ob ali na njivah: mejice, obvodna vegetacija, skupina dreves oziroma grmičevja, posamezno drevo, drevesa v vrsti in vodne prvine (kali) iz sloja e-KRZ, vključno s slojem DKOP_8_OHR_EKRZ_24: Lesne prvine in manjše vodne prvine EKRZ na območjih ohranjanja.

Rastline, ki vežejo dušik: v poštev pridejo sledeče KMRS: lucerna, detelje (med detelje se uvršča tudi inkarnatka), DTM, krmni bob, krmni grah, soja, grašica, volčji bob, bob, grah, fižol, leča, čičerika, nokota ali grahor. Pri lucerni, deteljah, DTM in nokoti se zahteva, da je prisoten zeleni pokrov pretežni del obdobja od 1. maja do 31. julija tekočega leta, medtem ko se za ostale KMRS iz seznama (soja, grah, grahor, ...) zahteva prisotnost do tehnološke zrelosti. V tem obdobju obvezne prisotnosti mora vlagatelj izpolniti zahtevo o prisotnosti zelenega pokrova ustreznih KMRS in v tem času je mulčenje ali košnja prepovedano. Velja prepoved uporabe FFS na teh površinah od 6. april (veljavnost spremembe uredbe o pravilih pogojenosti) do spravila v predpisanem obdobju, ni pa posebej določene prepovedi gnojenja. Ko je obdobje obvezne prisotnosti zelenega pokrova rastline zagotovljeno (če je setev npr. lucerne opravljena pred 1. majem, je pretežni del izpolnjen po 16. juniju) se na površini lahko posevek pospravi in uporabi za prehrano ljudi ali živali.

Površine, ki so posejane z rastlinami, ki štejejo kot vmesnimi posevki: ključno je, da se po spravilu glavnega posevka izvede setev na način, da je zeleni pokrov zagotovljen od 15. avgusta do vključno 15. oktobra ali od 1. septembra do vključno 30. oktobra 2024 in v tem obdobju je prepovedana uporaba FFS. Po obvezni prisotnosti se vmesni posevki lahko uporabijo za prehrano za ljudi in živali. Kmetijske rastline za vmesne posevke so označene v šifrantu vrst oziroma skupin kmetijskih rastlin in pomoči, ki je objavljen na spletnih straneh agencije in ministrstva.

Zavezanci morajo ob oddaji zbirne vloge označiti, na katerih ornih površinah in s katero možnostjo bodo izpolnili zahtevo glede 4 %, ter v določenih primerih, katere KMRS bodo tam posejane.

Iz te zahteve so izvzeta:

- KMG z 10 ha ali manj ornih površin,
- KMG, na katerih se na več kot 75 % ornih površin uporablja za proizvodnjo trav ali drugih zelenih krmnih rastlin, je neobdelanih, se uporabljajo za pridelavo stročnic ali pa gre za kombinacijo naštetih vrst uporabe,
- KMG z več kot 75 % upravičenih kmetijskih površin, na katerih je trajno travinje, ki se uporablja za proizvodnjo trav ali drugih zelenih krmnih rastlin ali pa gre za kombinacijo naštetih vrst uporabe.

2. Ohranjanje krajinskih značilnosti (Zahteva 54)

Na površinah KMG je obvezno ohranjati krajinske značilnosti:

- lesne prvine iz sloja DKOP_8_OHRA_EKRZ_24 (posamična drevesa, drevesa v skupini, drevoredi, mejice, pasovi vegetacije ob vodotokih),
- naravne vrednote iz sloja DKOP_8_NV_24,
- terase v trajnih nasadih,
- manjše vodne prvine (kali) iz sloja DKOP_8_OHRA_EKRZ_24,
- suhi zidovi (suhozidi) iz sloja DKOP_8_SUHOZIDI_24,
- oljke (posamične ali v skupini, ki niso del trajnega nasada) na območju, kjer uspevajo oljke.

Krajinskih značilnosti iz sloja DKOP_8_OHRA_EKRZ_24 ni dovoljeno odstranjevati, razen v primerih višje sile ali z dovoljenjem pristojnih inštitucij. Če se krajinske značilnosti odstrani, jih je treba do naslednjega leta vzpostaviti/zasnovati nazaj v prejšnjem obsegu, kar pa ne velja za naravne vrednote.

Površine pod krajinskimi značilnostmi iz sloja e-KRZ iz tega standarda so upravičene do nekaterih intervencij neposrednih plačil.

3. Omejitev rezanja mejic (Zahteva 56)

Izkrčitev in obrezovanje ter redčenje mejic in dreves ni dovoljeno v času od 1. marca do 1. avgusta tekočega leta.

4. Omejevanje tujerodnih invazivnih rastlinskih vrst (Zahteva 55)

Na kmetijskih površinah se izvajajo ukrepi za omejitev širjenja (ne sme cveteti ali semeniti oziroma se širiti v primeru lesnih rastlin) tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom:

- rudbekija/deljenolistna rudbekija (*Rudbeckia laciniata*),
- kanadska zlata rozga (*Solidago canadensis*),
- orjaška zlata rozga (*Solidago gigantea*),
- enoletna suholetnica (*Erigeron annuus*),
- ambrozija/pelinolistna žvrklja (*Ambrosia artemisifolia*), s katero se ravna v skladu z Odredbo o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia* (Uradni list RS, št. 63/10),
- sirska svilnica (*Asclepias syriaca*),
- žlezava nedotika (*Impatiens glandulifera*),
- navadna barvilnica (*Phytolacca americana*),
- veliki pajesen (*Ailanthus altissima*),
- dresniki (japonski dresnik (*Fallopia japonica*), češki dresnik (*Fallopia bohemica*), sahalinski dresnik (*Fallopia sachalinensis*)).

DKOP 9: Prepoved preusmeritve (spremembe) ali oranja trajnega travinja, opredeljenega kot okoljsko občutljivo trajno travinje, na območjih Natura 2000

Zahteva 57 določa, da je prepovedano spreminjanje ali preoravanje vseh površin trajnih travnikov na območju, ki je določeno kot okoljsko občutljivo trajno travinje (OOTT) znotraj območij Natura 2000. Območje OOTT je predstavljeno v obliki digitalnega grafičnega sloja, ki je objavljen na javnem v pregledovalniku grafičnih podatkov Registra kmetijskih gospodarstev.

Za leto 2024 in nadaljnja leta se za OOTT štejejo površine GERK-ov, za katere so v RKG na podlagi dejanskega stanja po preveritvi geoprostorskih obrazcev zbirnih vlog za leto 2023 določene rabe 1300 – trajni travnik, 1320 – travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi, s površinami trajnega travinja in 1222 – ekstenzivni sadovnjak, ki je trajno zatavljen, in:

- ležijo v območju NATURA 2000 in znotraj območij planin v skladu z evidenco območij planin iz zakona, ki ureja kmetijstvo, ali
- ležijo na območju NATURA 2000 znotraj Območja OOTT v skladu z Uredbo o pravilih pogojenosti (Uradni list RS, št. 166/22 in 34/23), pri čemer so:

a) na podobmočju, ki je določeno na podlagi naravovarstvenih meril, izvzete površine GERK-ov, ki izpolnjujejo vsaj eno od teh izločitvenih meril:

- zaradi intenzivne obdelave na dan 31.12.2023 niso okoljsko občutljive;
- zadnjih 15 let so del obstoječih in delujočih namakalnih sistemov;
- v RKG je bila v obdobju od vključno leta 2009 do vključno leta 2023 na dan 30. junij za tekoče leto vsaj enkrat vpisana raba GERK-a, ki ni raba 1300, 1320 in trajno zatavljena 1222 ali katera od rab, ki so se v tem obdobju šteje za trajno travinje v skladu s pravilnikom, ki ureja RKG (1321 – barjanski travniki, 1330 – gorski pašnik, 1430 – ekstenzivni kraški pašnik in 1800 – kmetijske površine porasle z gozdnim drevjem);

- b) na preostalem podobmočju izvzeti površine GERK-ov, ki izpolnjujejo vsaj eno od teh izločitvenih meril:
- leta 2023 so bile varovane z najvišjo stopnjo trajnostne obdelave;
 - zaradi intenzivne obdelave na dan 31.12.2023 niso okoljsko občutljive;
 - so del obstoječih namakalnih sistemov;
 - v RKG je bila v obdobju od vključno leta 2009 do vključno leta 2023 na dan 30. junij za tekoče leto vsaj enkrat vpisana raba GERK-a, ki ni raba 1300, 1320 in trajno zatravljena 1222 ali katera od rab, ki so se v tem obdobju štete za trajno travinje v skladu s pravilnikom, ki ureja RKG (1321 – barjanski travniki, 1330 – gorski pašnik, 1430 – ekstenzivni kraški pašnik in 1800 – kmetijske površine porasle z gozdnim drevjem).

Vendar zgoraj navedena izločitvena merila (iz točke a in b) ne veljajo za površine:

- a) ki v skladu z uredbo, ki ureja izvedbo intervencij kmetijske politike za leto 2023, ležijo na območjih iz evidenc:
- območja Natura 2000 plačila – Ljubljansko barje (N2000_PL_LJ_BARJE_A_23),
območja Natura 2000 plačila – Ljubljansko barje (N2000_PL_LJ_BARJE_B_23),
območja Natura 2000 plačila – Planinsko polje (N2000_PL_PLAN_POLJE_23),
območja Natura 2000 plačila – Goričko (N2000_PL_GORICKO_23);
- b) za katere je Agencija na dan 4. 3. 2024 razpolagala z zahtevki za operacijo HAB, HABM, MET ali VTR intervencije KOPOP_BK iz zbirne vloge za leto 2023, kot operacije določa uredba, ki ureja okoljske in podnebne obveznosti ter naravne ali druge omejitve iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027;
- c) ki imajo na ravni GERK-a povprečno 17-odstotni ali večji nagib.

Če je za tekoče leto z upravnimi pregledi z uporabo sistema za spremljanje površin ali s pregledi na kraju samem ugotovljeno, da je nosilec KMG zoral ali spremenil GERK-e z OOTT v rabe, ki niso 1300, 1320 ali 1222 (zatravljen), se mu izreče upravna sankcija iz pravil pogojenosti in mora najpozneje do 31. decembra v letu ugotovitve kršitve te površine ponovno spremeniti v trajno travinje z eno od vrst rab GERK-a za trajno travinje. Izjemoma se za površine, ki so ponovno zasejane s travami ali mešanici s travami, šteje kot trajno travinje za namen tega standarda tudi raba 1131 – začasno travinje. To velja, dokler taka površina ne preide v GERK rabo 1300.

Površine GERK-ov OOTT se lahko med dvema zaporednima letoma na ravni poligona spremenijo v mejah tolerance do 10 arov.

Površine pod OOTT, ki so del območja, namenjenega za komasacijo, se lahko v enakem obsegu v sklopu komasacijskega postopka prestavijo znotraj komasacijskega območja. Komacijski odbor to prestavitev sporoči ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljnjem besedilu MKGP). Prestavitev se v obliki spremembe digitalnega grafičnega sloja OOTT upošteva naslednje leto.

Ne glede na to, ali je površina določena kot OOTT ali ne, morajo zavezanci spoštovati obstoječo zakonodajo, ki velja na območju, na katerem opravljajo kmetijsko dejavnost.

2.2 PREDPISANE ZAHTEVE RAVNANJA

PZR 1: Nadzorovanje razpršenih virov onesnaževanja s fosfati

Za namakanje kmetijskega zemljišča je potrebno pridobiti odločbo MKGP ali drug akt o uvedbi namakanja (Zahteva 11).

MKGP z rednimi monitoringi ARSO spremlja stanje fosforja v površinskih vodah in v primeru, da se stanje poslabša in se ugotovi, da je poslabšanje posledica kmetijske dejavnosti, uvede ustrezne ukrepe za nadzor nad porabo fosforja v kmetijstvu na prispevnih območjih površinskih voda, ki so obremenjene s fosforjem (Zahteva 12).

PZR 2: Varstvo voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov

Nosilec KMG vodi podatke o uporabi organskih in mineralnih gnojil (Zahteva 13).

Tekoča organska gnojila se ne uporabljajo v obdobju prepovedi, pri čemer lahko minister, pristojen za kmetijstvo, pod določenimi pogoji, dovoli podaljšanje obdobja gnojenja s tekočimi organskimi gnojili (razen digestatom) (Zahteva 14). Obdobja so določena v 8. členu Uredbe o varstvu voda pred onesnaženjem z nitrati iz kmetijskih virov (Uradni list RS, št. 113/09, 5/13, 22/15, 12/17 in 44/22).

Hlevski gnoj se ne uporablja v obdobju prepovedi, razen če se gnojijo kmetijske rastline v rastlinjakih (Zahteva 15)

V obdobju prepovedi se ne gnoji z mineralnimi gnojili, ki vsebujejo dušik, razen, če se gnojijo kmetijske rastline v rastlinjakih (Zahteva 16).

Na KMG se upošteva prepoved gnojenja ozimin z mineralnimi gnojili, ki vsebujejo dušik, med 1. decembrom in 15. aprilom, razen, če se gnojijo kmetijske rastline v rastlinjakih (Zahteva 17).

Na KMG vnos dušika v tla v obliki mineralnih gnojil v času od 1. septembra do začetka prepovedi ne presega 40 kg N/ha, razen, če se gnojijo kmetijske rastline v rastlinjakih (Zahteva 18).

Na strmih zemljiščih, ki so nagnjena k površinskim vodam, odmerek dušika ob posameznem gnojenju ne presega 80 kg/ha. Za spremljanje predpisanih največjih odmerkov dušika ob posameznem gnojenju se vodijo podatki o vrsti, količini in času uporabe gnojila (Zahteva 20).

Na strmih zemljiščih z rabo njiva, ki so nagnjena k površinskim vodam, zavezanci zagotavljajo enega od naslednjih ukrepov (Zahteva 21):

- njiva mora biti razmejena s prečnimi ozelenjenimi pasovi, ki preprečujejo odplavljanje gnojil, ali
- med njivo in površinsko vodo mora biti najmanj 15 m širok pas zemljišča, porasel z zeleno odejo ali drugimi kmetijskimi rastlinami, ali
- njiva mora biti obdelana prečno na strmino, ali
- njiva mora biti čez zimo prekrita z zeleno odejo.

Na KMG se upošteva prepoved vnosa gnojil na priobalnih zemljiščih površinskih voda, in sicer v tlorisni širini 15 m od brega voda 1. reda in 5 m od meje brega voda 2. reda (Zahteva 22).

Vnos gnojil v tla in na tla je prepovedan na kmetijskih zemljiščih v zaraščanju ter na nerodovitnih in vodnih zemljiščih (Zahteva 23).

Na KMG so po vizualni oceni skladiščni prostori za živinska gnojila in bioplinsko gnojevko izdelani tako, da je preprečeno izlivanje, izpiranje ali odtekanje izcedkov v površinske ali podzemne vode ali v okolje (Zahteva 24).

Na KMG imajo zadostne skladiščne zmogljivosti za skladiščenje živinskih gnojil in bioplinske gnojevke (Zahteva 25).

Uležan hlevski gnoj se lahko začasno odloži na kmetijskem zemljišču v uporabi tako, da se vode ne onesnažujejo (Zahteva 26).

Na KMG letni vnos dušika iz živinskih gnojil ne presega 170 kg N/ha kmetijskih (Zahteva 27).

KMG, ki oddaja, prodaja ali drugače odstranjuje živinska gnojila ali uporablja kupljena ali zunaj lastnega KMG pridobljena organska gnojila, ima za oddajo, nakup ali prejem organskih gnojil izpolnjen Obrazec za oddajo in prejem živinskih gnojil digestata ali komposta (Zahteva 28). KMG, ki uporablja digestat, mora k obrazcu priložiti tudi dokazilo o vsebnosti dušika v skladu s predpisom, ki ureja predelavo biološko razgradljivih odpadkov in uporabo komposta ali digestata. Iz tega dokazila mora biti razviden tudi delež dušika iz živinskih gnojil. Tako obrazec kot tudi dokazilo o vsebnosti dušika morajo zavezanci hraniti najmanj pet let.

Skupni vnos dušika pri gnojenju posameznih vrst kmetijskih rastlin ne presega predpisanih mejnih vrednosti, ki so navedene v preglednici 4 iz Priloge 1 Uredbe, ki ureja varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, razen če je večji vnos utemeljen z gnojilnim načrtom (Zahteva 29).

Letni vnos dušika iz organskih gnojil na posamezno enoto rabe kmetijskih površin ne presega 250 kg N/ha, pri čemer se letni vnos dušika izračuna na podlagi vsebnosti dušika v živinskih gnojilih iz preglednice 2 iz priloge 1 Uredbe, ki ureja varstvo voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, ali na podlagi analize dušika v teh gnojilih (Zahteva 30).

Mineralna in organska gnojila so po površini, ki se gnoji, enakomerno nanesena. Pri prevozu in gnojenju ni nenadzorovanega raztrosa gnojil in gnojenja zunaj predvidenega območja gnojenja (Zahteva 31).

Nosilec KMG, ki živinska gnojila oddaja drugemu nosilcu KMG (ali prejema v primeru, če oddajalec ne oddaja zbirne vloge), mora Obrazec za oddajo in prejem živinskih gnojil, digestata ali komposta poslati na ARSKTRP kot skenogram ali prek ponudnika poštnih storitev najpozneje do 15. decembra tekočega leta (Zahteva 32). Obrazec podpišeta tako oddajalec kot prejemnik živinskih gnojil. Podatki iz tega obrazca se upoštevajo pri izpolnjevanju pogojev za posamezne ukrepe kmetijske politike za zavezanca, ki oddaja živinska gnojila in za zavezanca, ki je prejemnik živinskih gnojil.

Vendar, če oddajalec odda živinska gnojila KMG, ki v RKG nima prijavljenih površin, se ne glede na prejšnji stavek podatki iz »Obrazca za oddajo/prejem živinskih gnojil, digestata ali komposta« ne upoštevajo oddajalcu.

PZR 3: Ohranjanje prosto živečih ptic

Travniške površine in zatravljene površine travniških visokodebelnih sadovnjakov so vzdrževane vsaj enkrat letno, najpozneje do 15. oktobra tekočega leta, pri čemer se kot izjema dopušča obdelava enkrat na dve leti v skladu z definicijo vzdrževanja kmetijskih površin v primeru trajnega travinja (v poglavju o neposrednih plačilih) (Zahteva 44).

Na območjih 'Natura 2000 – ptice' je na kmetijskih zemljiščih prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih plantaž gozdnega drevja in hitro rastočih panjevcev, vključno z vrstami in hibridi iz rodu *Paulownia* sp., z namenom pridobivanja lesa/sekancev (Zahteva 45).

Na območjih 'Natura 2000 – ptice' je prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih nasadov naslednjih tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom: miskant (*Miscanthus* sp.), goji jagode, topinambur, aronija in abesinska gizotija (Zahteva 46).

PZR 4: Ohranjanje naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst

Košnja in/ali mulčenje travniških površin v območju 'Natura 2000 – habitati', ki poškoduje travno rušo, ni dovoljeno (Zahteva 47).

Nove agromelioracije na območju 'Natura 2000 – habitati' so dovoljene le z Odločbo MKGP o uvedbi zahtevne agromelioracije oziroma s soglasjem Zavoda RS za varstvo narave za ostale agromelioracije (nezahtevne agromelioracije) (Zahteva 48).

Na območjih 'Natura 2000 – habitati' je na kmetijskih zemljiščih prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih plantaž gozdnega drevja in hitro rastočih panjevcev, vključno z vrstami in hibridi iz rodu *Paulownia* sp., z namenom pridobivanja lesa/sekancev (Zahteva 49).

Ob čiščenju oziroma vzpostavitvi novih osuševalnih jarkov na območjih iz sloja »PZR_4_OJ_23: Območje odvoza izkopane zemljine ob čiščenju osuševalnih jarkov« je obvezno raztresti izkopano zemljino na njive. Izkopane zemljine ni dovoljeno poravnati ob jarkih in na travnike (Zahteva 50). Dovoljenje ZRSVN ni potrebno.

Na območjih 'Natura 2000 – habitati' je prepovedano vzpostavljanje novih in obnavljanje obstoječih nasadov naslednjih tujerodnih rastlin z invazivnim potencialom: miskant (*Miscanthus* sp.), goji jagode, topinambur, aronija, abesinska gizotija (Zahteva 51).

Na območjih 'Natura 2000 – habitati za varstvo proteusa', kjer je vrsta v neugodnem ohranitvenem stanju zaradi onesnaženosti podzemnih vod z dušikom (9,2 mg N/l), ni dovoljeno gnojenje kmetijskih zemljišč z digestatom in bioplinsko gnojevko (Zahteva 52).

PZR 5: Varnost živil in krme

Zahteve tega standarda so enake kot so bile pri navzkrižni skladnosti.

Nosilec živilske dejavnosti primarne pridelave živil ne daje v promet primarnih proizvodov živalskega ali rastlinskega izvora, če ugotovi ali utemeljeno sumi, da proizvodi niso varni (Zahteva 58).

Nosilec dejavnosti poslovanja s krmo ne daje v promet primarnih proizvodov živinorejske ali rastlinske proizvodnje namenjenih za krmo, če ugotovi ali utemeljeno sumi, da niso varni (Zahteva 59).

Živila živalskega izvora ne vsebujejo ostankov dovoljenih farmakološko aktivnih snovi nad predpisanim MRL, ostankov nedovoljenih in prepovedanih snovi (Zahteva 60).

Krma oziroma živila rastlinskega in živalskega izvora se ne daje v promet kot hrana ali krma ali se z njimi krmi živali, če presega mejne vsebnosti ostankov pesticidov (Zahteva 61).

Z odpadki in nevarnimi snovmi se ravna in se skladiščijo tako, da ni možnosti, da pridejo v stik (ni možnosti za onesnaženje) s krmo, živali ali živalmi (Zahteva 62).

Nosilec živilske dejavnosti mora redno preverjati zdravstveno stanje živali, pri tem mora posebno pozornost nameniti dokupljenim živalim. Ob pojavu znakov, po katerih je mogoče sumiti, da so živali zbolele, jih mora nosilec nemudoma oskrbeti in po potrebi namestiti ločeno od zdravih živali ter takoj obvestiti pristojno veterinarsko službo (Zahteva 63).

Nosilec živilske dejavnosti hrani in uporablja dodatke h krmi in veterinarska zdravila skladno z zakonodajo, navodili proizvajalca oziroma, v primeru veterinarskih zdravil, v skladu z navodili veterinarja (Zahteva 64).

Fitofarmacevtska sredstva in biocide je treba uporabljati skladno z navodili proizvajalca. Ni dovoljeno uporabljati sredstev s pretečenim rokom uporabe ali sredstev, za katera se ugotovi, da so bila neustrezno skladiščena, ali katerih embalaža je bila poškodovana zaradi neustreznih pogojev skladiščenja in ravnanja (Zahteva 65).

Nosilec živilske dejavnosti izvede ukrepe, odrejene s pravnomočno ureditveno odločbo, ki jo izda uradni veterinar, v roku določenem z odločbo (Zahteva 66).

Nosilec živilske dejavnosti vodi in hrani evidence/dokumente (Zahteva 67):

- dnevnik veterinarskih posegov,
- izsledke vseh laboratorijskih preiskav vzorcev, odvzetih živalim, ali drugih vzorcev, odvzetih za diagnostične namene,
- zapisnike in poročila o preverjanjih, opravljenih na živalih ali proizvodih živalskega izvora,
- vrsti in izvoru krme, ki jo dajejo živalim.

Nosilec živilske dejavnosti vodi in hrani evidence/dokumente (Zahteva 68) o:

- kakršni koli uporabi fitofarmacevtskih sredstev in biocidov,
- izsledkih vseh analiz, pomembnih za zdravje ljudi, opravljenih na rastlinam odvzetih vzorcih ali na drugih vzorcih, odvzetih za diagnostične namene.

Nosilec živilske dejavnosti pridelave surovega mleka/kolostruma dnevno preverja zdravstveno stanje živali (Zahteva 69), tako da:

- pred vsako molžo oceni splošno počutje živali;
- preverja prisotnost pojava nenormalnih vaginalnih izcedkov;
- preverja pojav morebitne hude driske;
- pred vsako molžo preveri, ali je prišlo do morebitnega vnetja vimena (oteklina, prvi curki);
- preverja morebitni pojav ran na vimenu;
- živalim se dajejo le dovoljene snovi ali pripravki. Nosilec upošteva karenci, predpisano za te proizvode ali snovi.

Nosilec živilske dejavnosti pridelave surovega mleka/kolostruma izvede vse odrejene ukrepe, ki jih z odločbo naloži uradni veterinar in se nanašajo na zdravstveni status živali in proizvode teh živali v povezavi z brucelozo in/ali tuberkulozo (Zahteva 70).

Nosilec živilske dejavnosti pridelave surovega mleka/kolostruma zagotovi (Zahteva 71):

- uporabo ustrezne molzne opreme, ki preprečuje onesnaženje mleka in/ali kolostruma;
- ločen prostor za skladiščenje in hlajenje mleka in/ali kolostruma;
- zaščito pred škodljivci (učinkovito tesnjenje vrat, zaščitna mreža na oknih, po potrebi uporaba vab in pasti, ...);
- uporabo gladkih in pralnih površin iz netoksičnega materiala;
- najmanj enkrat dnevno čiščenje in razkuževanje opreme in posod (cistern) za mleko.

Nosilec živilske dejavnosti pridelave surovega mleka/kolostruma zagotovi (Zahteva 72):

- čiščenje seskov in vimena pred vsako molžo;
- da so zdravljeni živali v karenci ustrezno označene in/ali ločene od drugih živali. Te živali se, če jih je treba molsti, molzejo ločeno od drugih po končani molži živali, ki niso zdravljeni;
- takojšnje hlajenja mleka na 8°C ali manj pri dnevnem zbiranju ali na 6°C ali manj, če zbiranje mleka ne poteka dnevno, razen če se mleko predela v dveh urah po molži ali pa je višja temperatura potrebna zaradi tehnoloških vzrokov, povezanih s proizvodnjo določenih mlečnih proizvodov (v ta namen mora biti izdana odločba uradnega veterinarja).

Nosilec živilske dejavnosti pridelave jajc zagotovi, da so jajca po znesenju nameščena v prostor, v katerem je omogočena njihova zaščita pred onesnaženjem, udarci, vlago, neprijetnimi vonjavami in neposrednim vplivom sončnih žarkov (Zahteva 73).

Nosilec dejavnosti poslovanja s krmo upošteva izsledke vseh laboratorijskih preiskav vzorcev iz primarnih proizvodov ali drugih vzorcev, ki so pomembni za varnost krme (Zahteva 74).

Nosilec dejavnosti poslovanja s krmo vodi in hrani podatke/dokumente o (Zahteva 75):

- morebitni uporabi proizvodov za zaščito rastlin in biocidov;
- uporabi gensko spremenjenih semen;
- viru in količini vseh surovin za krmo ter namembnem kraju in količini vse proizvedene krme.

Zagotovljena je ustrezna higiena skladiščenja krme. Kemična sredstva, tretirana semena, fitofarmaceutvska sredstva, biocidi in veterinarska zdravila ter medicirana krma se morajo hraniti na varnem in ne smejo nenačrtovano priti v stik s krmo, živili ali živalmi (Zahteva 76).

Sistem distribucije krme na kmetiji mora zagotoviti, da je prava krma poslana na pravo namembno mesto in da se med distribucijo na kmetiji krma ne onesnaži (Zahteva 77).

Nosilci dejavnosti nabavljajo krmo samo iz obratov, ki so registrirani ali odobreni pri pristojnih organih, razen če se registracija v skladu z Uredbo 183/2005 ES ne zahteva (Zahteva 78).

Nosilec živilske dejavnosti in/ali nosilec dejavnosti poslovanja s krmo razpolaga s podatki o izvoru rejnih živali in vseh snovi, ki jih uporablja pri proizvodnji živil, viru in količini vseh surovin za krmo ter s podatki, komu je dobavil živila ali krmo. Velja načelo »en korak nazaj, en korak naprej« - nosilec živilske dejavnosti in/ali nosilec dejavnosti poslovanja s krmo mora razpolagati s podatki o neposrednemu dobavitelju in neposrednemu odjemalcu, če to niso končni potrošniki (Zahteva 79).

Nosilec živilske dejavnosti ob sumu ali ugotovitvi, da njegovo živilo ni varno, sprejme ustrezne ukrepe (obveščanje kupcev, umik in odpoklic) in obvesti o tem pristojne organe (npr. o pozitivnem izvidu notranje kontrole) (Zahteva 80).

Nosilec dejavnosti poslovanja s krmo ob sumu ali ugotovitvi, da njegova krma ni varna, sprejme ustrezne ukrepe (obveščanje kupcev, umik in odpoklic) in obvesti o tem pristojne organe (npr. o pozitivnem izvidu notranje kontrole) (Zahteva 81).

PZR 6: Zdravstveno varstvo ljudi in živali

Zahteve tega standarda so enake kot so bile pri navzkrižni skladnosti.

Imetniki živali ne smejo uporabljati snovi in pripravkov, ki vsebujejo snovi iz prilog 1 in 2 pravilnika o prepovedi uporabe določenih snovi s hormonskim ali tireostatskim delovanjem in betaagonistov v živinoreji (Zahteva 82).

Prepovedano je posedovanje farmskih živali in akvakultur, z izjemo tistih, ki so pod uradnim nadzorom, promet in trgovanje ali zakol farmskih živali za prehrano ljudi, pri katerih so prisotne prepovedane snovi, razen farmskih živali in akvakultur, kjer je prisotnost teh snovi posledica dovoljene uporabe za namen zdravljenja (Zahteva 83).

Meso in mesni proizvodi, ki izvirajo od farmskih živali, ki so bile tretirane s prepovedanimi snovmi, se ne daje na trg za prehrano ljudi. Akvakulture in njihovi proizvodi, če vsebujejo prepovedane snovi, se ne dajejo na trg za prehrano ljudi (Zahteva 84).

Samo veterinar daje preparate, ki vsebujejo testosteron in progesteron ter derivate (Zahteva 85).

Le veterinar ali oseba z neposredno odgovornostjo veterinarja daje kopitarjem oralna zdravila, ki vsebujejo alil trenbolon ali beta-agoniste. Prepovedano je zdravljenje proizvodnih živali vključno s plemenskimi živalmi z zdravili ki vsebujejo alil trenbolon ali beta-agoniste po zaključenem reproduktivnem obdobju (Zahteva 86).

Imetnik živali nima zdravil, ki vsebujejo beta-agoniste, ki se lahko uporabijo za indukcijo tokolize. Prepovedano je zdravljenje proizvodnih živali, vključno s plemenskimi živalmi po zaključenem reproduktivnem obdobju (Zahteva 87).

Imetnik živali daje snovi za sinhronizacijo estrusa in pripravo živali darovalk in prejemnic za presaditev zarodkov samo z neposrednim dovoljenjem veterinarja. V zvezi z akvakulturami sme veterinar dajati mladim ribam v prvih treh mesecih življenja zaradi spremembe spola zdravila za uporabo v veterinarski medicini z androgenim delovanjem, če imajo dovoljenje za promet. Zootehnična uporaba zdravila je prepovedana pri proizvodnih živalih, vključno pri plemenskih živalih v času pitanja, če se ne uporabljajo več za razplod (Zahteva 88).

Farmskim živalim, za zootehniško uporabo, daje zdravila z estrogenim (razen estradiola 17 β in njegovih estrom podobnih derivatov), androgenim ali gestagenim delovanjem samo veterinar. Zootehnična uporaba zdravila je prepovedana pri proizvodnih živalih, vključno pri plemenskih živalih v času pitanja, če se ne uporabljajo več za razplod (Zahteva 89).

Imetnik živali ne daje živali, namenjene za pleme, in plemenskih živali, ki jim je veterinar ali oseba na neposredno odgovornost veterinarja dajal snovi s hormonskim ali tireostatskim delovanjem in beta-agoniste, v promet za prehrano ljudi pred potekom karence (Zahteva 90).

Imetnik živali skrbi, da dragocene konje ter dirkalne in tekmovalne konje, cirkuške konje ali konje, namenjene za razplod ali razstave, vključno z registriranimi kopitarji, ki jim je bilo dano zdravilo za uporabo v veterinarski medicini z vsebnostjo aliil trenbolona ali beta-agonistov, spremlja veterinarsko spričevalo ali potni list s podatki o zdravljenju (Zahteva 91).

Meso in izdelki živali, ki so jim bile dane snovi z estrogenim, androgenim ali gestagenim učinkom ali betaagonisti, se ne dajejo v promet za prehrano ljudi, razen če je živali zdravil veterinar in je upoštevana karenca, preden so bile zaklane (Zahteva 92).

PZR 7: Pravilna uporaba fitofarmaceutskih sredstev (FFS)

Dovoljena je uporaba le registriranih FFS ali sredstev, za katera je bilo izdano dovoljenje za nujne primere, dovoljenje za vzporedno trgovanje ali dovoljenje za raziskave in razvoj (Zahteva 93).

Registrirana FFS je treba uporabljati skladno z dobro prakso varstva rastlin ob upoštevanju navodil za uporabo, navedb na etiketi ali s podatki v dovoljenju za uporabo (Zahteva 94).

Na KMG se vodijo podatki o uporabi FFS na prostem in v zavarovanih prostorih po GERK-PID-u in kulturah v skladu s priložo 1 Pravilnika o integriranem varstvu rastlin. Podatki o uporabi FFS in računi od nakupa FFS se hranijo najmanj tri leta od uporabe FFS oziroma nakupa FFS (Zahteva 95).

PZR 8: Uporaba, ravnanje in skladiščenje FFS

Izvajalec varstva rastlin (torej vsakdo, ki uporablja FFS) na KMG ima veljavno izkaznico o pridobitvi znanja iz fitomedicine (Zahteva 96). Za varstvo rastlin se uporabljajo izključno redno pregledane naprave, ki imajo znak o rednem pregledu (Zahteva 97).

Izvajalec varstva rastlin na najožjem vodovarstvenem območju (VVO I) ne uporablja FFS, ki so prepovedana za uporabo na najožjih VVO (ta sredstva so naštetá na povezavi https://spletni2.furs.gov.si/FFS/REGSR/FFS_RegSeznVVO.asp?top=1) (Zahteva 98).

Izvajalec varstva rastlin izvaja predpisane ukrepe za varovanje voda na varstvenih in ogroženih območjih ter na območjih s posebnimi zahtevami (Zahteva 99), in sicer:

- upošteva opozorila o varnostnih pasovih do voda, navedenih na etiketi in navodilih za uporabo;
- na priobalnih zemljiščih v tlorisni širini 15 m od meje brega voda 1. reda in 5 m od voda 2. reda se FFS ne uporablja FFS.
- izvajalec varstva rastlin na posebnih varstvenih območjih izvaja predpisane ukrepe za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Prepovedano je uporabljati FFS (Zahteva 100):

- na ožjem zavarovanem območju Krajinskega parka Ljubljansko Barje,
- na travnikih varstvenega območja Krajinskega parka Pivška presihajoča jezera,
- na celotnem območju Krajinskega parka Sečoveljske soline.

FFS mora biti shranjeno v izvorni embalaži, ločeno od živil in drugih predmetov splošne rabe, zunaj dosega otrok, pri ustrezni temperaturi, vlagi in svetlobi v skladu z navedbami v navodilu proizvajalca. Odpadna FFS (potekla odločba o registraciji, dovoljenje ali rok uporabe), ostanke FFS in neočiščeno embalažo mora uporabnik FFS odstraniti kot nevarni odpadki v skladu s predpisi, ki urejajo ravnanje z odpadnimi FFS. Odpadne FFS je treba do odstranitve hraniti v posebnih pokritih, nevnetljivih in nekorozivnih posodah, izven dosega otrok, v skladiščih, kjer se tudi sicer hranijo FFS. Temeljito izpraznjeno in očiščeno embalažo v skladu z navodili proizvajalca se, do oddaje v zbirne centre, hrani v suhem prostoru (Zahteva 101).

PZR 9: Dobrobit telet

Zahteve tega standarda so enake kot so bile pri navzkrižni skladnosti.

Če so teleta do osem tednov starosti nameščena posamezno, imajo posamezni boksi za zdrava teleta take pregrade, da se teleta med seboj vidijo, zaznavajo in dotikajo ter ustrezajo predpisani širini in dolžini (ne velja za gospodarstva, ki imajo na dan pregleda manj kot šest telet, in sesna teleta, ki so ob materi). Teleta, mlajša od osem tednov, so lahko nameščena v skupinah (Zahteva 102).

Teleta, starejša od osem tednov, morajo biti nameščena v skupinah. Če so teleta zaradi zdravja ali vedenja izolirana, posamezni boksi ustrezajo predpisani širini in dolžini (ne velja za gospodarstva, ki imajo na dan pregleda manj kot šest telet, in sesna teleta, ki so ob materi) (Zahteva 103).

Vsa teleta v skupini imajo dovolj prostora, da se brez težav obračajo, vstajajo in legajo ter imajo na voljo minimalno neovirano talno površino glede na težo (1,5 m² za tele z živo maso pod 150 kg, najmanj 1,7 m² za tele z živo maso 150 kg ali več in manj kakor 220 kg ter najmanj 1,8 m² za tele z živo maso 220 ali več kg); ne velja za gospodarstva, ki imajo na dan pregleda manj kot šest telet, in sesna teleta, ki so ob materi (Zahteva 104).

Objekti, boksi in oprema so iz materialov, ki ne povzročajo poškodb in niso škodljivi za teleta. Materiali morajo biti dovolj odporni in primerni za enostavno čiščenje in razkuževanje (Zahteva 105).

Tla teletom ne povzročajo poškodb, bolezni in neugodja. Vsa teleta imajo neomejen dostop do ležišča, ki je udobno, čisto, suho in ne vpliva škodljivo na teleta (Zahteva 106).

Električna napeljava in oprema sta urejeni tako, da preboj elektrike na teleta ni mogoč (preprečeni elektrošoki) (Zahteva 107).

Zahtevi po zračenju ustreza pogoj, da so 1/20 talne površine odprtine v steni (okna in vrata) ali umetno zračenje, primerno vrsti živali (Zahteva 108).

Vso avtomatsko ali mehansko opremo, nujno za zdravje in dobro počutje telet, je treba pregledati najmanj enkrat na dan. Nepravilnosti se nemudoma odpravijo oziroma se sprejmejo ustrezni ukrepi za varovanje zdravja in dobrega počutja telet. Kadar sta zdravje in dobrobit telet odvisna od umetnega prezračevanja, je potrebno zagotoviti alarmni sistem, ki opozarja na okvare in ustrezen rezervni sistem za zagotavljanje zadostnega kroženja zraka. Alarmni sistem je treba redno preizkušati (Zahteva 109).

Teleta v objektih ne smejo biti v stalni temi. Pri naravni osvetlitvi so 1/20 talne površine odprtine v steni (okna in vrata). Pri umetni osvetlitvi je zagotovljenih 80 luksov. Osvetlitev v slednjem primeru ustreza naravni osvetlitvi od 9. do 17. ure. Na voljo je dovolj močan vir svetlobe, ki omogoča pregled telet ob vsakem času (Zahteva 110).

Vsa teleta v objektu so vsaj dvakrat dnevno pod nadzorom skrbnika. Vsa teleta, ki so nameščena zunaj objekta, so vsaj enkrat dnevno pod nadzorom skrbnika. Teleta, ki kažejo znake bolezni ali poškodbe, se takoj ustrezno zdravijo, pri čemer se za vsako tele, ki se na oskrbo skrbnika ne odziva, čim prej pokliče veterinarja. Zagotovljena mora biti ločena namestitvev bolnih, poškodovanih ali onemoglih telet v boksih z nastilom (Zahteva 111).

Teletom je zagotovljena primerna svoboda gibanja, če so razmere v boksu vsaj take, da nemoteno legajo, vstajajo, se obračajo in opravljajo fiziološke potrebe (Zahteva 112).

Teleta se ne privezujejo. Med napajanjem je dovoljeno teleta privezati, vendar ne več kot eno uro. Privezi teletom ne smejo povzročati poškodb in pretiranega zategovanja, dopuščati morajo nemoteno vstajanje, leganje, stanje, ležanje in nego telesa. Priveze je treba redno pregledovati (Zahteva 113).

Namestitveni objekti, boksi, oprema, pripomočki in posoda, ki se uporabljajo za teleta, se redno čistijo in razkužujejo, da se prepreči prenos bolezni. Blato, urin in polita ali raztresena krma se redno odstranjujejo, da se čim bolj zmanjša smrad in prepreči zbiranje muh ali glodalcev. Navedeno se izvaja skladno z načinom reje (Zahteva 114).

Oprema za napajanje in krmljenje je oblikovana, grajena, nameščena in vzdrževana tako, da je onesnaženje vode in krme čim manjše in da so možnosti poškodb zaradi prerivanja za vodo in krmo med teleti čim manjše (Zahteva 115).

Vsem teletom mlajšim od dveh tednov (z izjemo sesnih telet ob materah na paši), je zagotovljen nastil (Zahteva 116).

Teletom je treba zagotoviti ustrezno prehrano, primerno njihovi starosti, telesni teži ter etološkim in fiziološkim potrebam. Krma za teleta mora vsebovati dovolj železa, ki zagotavlja povprečno stopnjo krvnega hemoglobina najmanj 4,5 mmol/l. Teleta od drugega tedna starosti imajo na razpolago dovolj strukturne krme glede na starost, težo ter etološke in fiziološke potrebe. Teletom je prepovedano natikati nagobčnike (Zahteva 117).

Vsa teleta so krmljena najmanj dvakrat dnevno. V skupinski reji in pri omejevalnem krmljenju brez elektronskih krmilnih postaj imajo vsa teleta istočasno nemoten dostop do krme (Zahteva 118).

Vsa teleta, starejša od dveh tednov, imajo dostop do pitne vode v zadostnih količinah ali pa zadostijo potrebe po tekočini z drugimi, za napajanje primernimi tekočinami. Teletom, ki so izpostavljena visokim temperaturam ali so bolna, se zagotovi stalen dostop do sveže pitne vode (Zahteva 119).

Vsako tele prejme kolostrum v prvih šestih urah življenja (Zahteva 120).

PZR 10: Dobrobit prašičev

Zahteve tega standarda so enake kot so bile pri navzkrižni skladnosti, razen zahteve da prašiči ne smejo biti privezani in da morajo imeti breje mladice in breje svinje na razpolago dovolj krme, da se nasitijo.

Zagotovljena je najmanjša predpisana neovirana talna površina za tekače v skupini (Zahteva 121):

teža (kg) ...m²

do 10 0,15

10–20 0,20

20–30 0,30.

Zagotovljena je najmanjša predpisana neovirana talna površina za pitance v skupini (Zahteva 122):

teža (kg) m²

30–50 0,40

50–85 0,55

85–110 0,65

več kot 110...1,00.

Zagotovljena je najmanjša predpisana neovirana talna površina za mladice po osemenitvi in svinje v skupini (Zahteva 123):

2–5 živali v skupini:

1,80 m²/mladico

2,48 m²/svinjo

6–39 živali v skupini:

1,64 m²/mladico

2,25 m²/svinjo

40 živali in več v skupini:

1,48 m²/mladico.

2,03 m²/svinjo.

Na celotnem delu predpisane najmanjše neovirane talne površine za mladice po osemenitvi in svinje, ki meri najmanj 0,95 m² za mladico in 1,30 m² za svinjo, morajo biti polna tla, pri katerih je lahko največ 15 % namenjenih drenažnim odprtinam (Zahteva 124).

Kadar se uporabljajo betonske rešetke za prašiče v skupini, največja širina rež med rešetkami ne sme presegati (Zahteva 125):

- 11 mm za pujske,
- 14 mm za odstavljenice,
- 18 mm za pitance,
- 20 mm za mladice po parjenju in svinje;

in mora širina rešetk znašati najmanj:

- 50 mm za pujske in odstavljenice ter
- 80 mm za pitance, mladice po osemenitvi in svinje.

Privezovanje prašičev je prepovedano (Zahteva 126).

Svinje in mladice so od štirih tednov po paritvi ali osemenitvi do enega tedna pred pričakovano pravitvijo nameščene v skupine. Stranice boksa, v katerem je skupina šestih ali več živali, morajo biti daljše od 2,8 m. Stranice boksa, v katerem je nameščenih pet ali manj živali, morajo biti daljše od 2,4 m. Na gospodarstvih z desetimi svinjami ali manj so lahko živali tudi v individualnih boksih, v katerih imajo dovolj prostora za obračanje (Zahteva 127).

Vsi prašiči imajo na voljo primeren material oziroma predmete za zadostitev svojih etoloških potreb skladno z načinom reje (Zahteva 128).

Svinje in mladice v skupini morajo imeti zadostno količino krme, tudi če se zanjo hkrati potegujejo druge živali (Zahteva 129).

Vse breje svinje in mladice morajo za potešitev lakote in potrebe po žvečenju ter da bi se nasitile dobiti zadostno količino voluminozne ali visoko vlakninaste krme in visokoenergetske krme, glede na obdobje brejosti (Zahteva 130).

Iz skupinske reje je treba individualno namestiti prašiče, ki: so izredno agresivni, jih napadejo drugi prašiči, so bolni ali poškodovani. Pri tem individualni boksi omogočajo neovirano obračanje, če to ni v nasprotju s posebnimi veterinarskimi nasveti (Zahteva 131).

V objektu, kjer se redijo prašiči, se je potrebno izogibati stalnemu hrupu, ki je enak ali višji od 85 dBA. Izogibati se je treba trajnemu ali nenadnemu hrupu (Zahteva 132).

Pri naravni osvetlitvi so 1/40 talne površine odprtine v steni (okna in vrata). Pri umetni osvetlitvi je zagotovljenih 40 luksov najmanj osem ur dnevno (Zahteva 133).

Prašiči morajo imeti dostop do ležišča, ki mora biti udobno, čisto, suho in ne sme škodljivo vplivati na njih. V boksu mora biti dovolj prostora, da lahko vsi prašiči istočasno ležijo, normalno vstajajo in legajo. Boksi morajo biti urejeni tako, da se lahko prašiči vidijo med seboj. V zadnjem tednu pred pravitvijo in med pravitvijo so lahko svinje in mladice ločene od ostalih živali (Zahteva 134).

Tla v boksih za prašiče morajo biti takšna, da živalim ne povzročajo poškodb, bolezni in neugodja. Ustrezati morajo teži in kategoriji prašičev (Zahteva 135).

Vsi prašiči se krmijo najmanj enkrat dnevno. V skupinski reji in pri omejevalnem krmljenju brez elektronskih krmilnih postaj imajo vsi prašiči istočasno nemoten dostop do krme (Zahteva 136).

Vsi prašiči starejši od dveh tednov morajo imeti stalen dostop do zadostne količine sveže pitne vode ali pa morajo biti njihove potrebe po tekočini zadovoljene s pomočjo drugih, za napajanje primernih tekočin (Zahteva 137).

Vsi posegi, ki se ne opravljajo za terapevtske ali diagnostične namene ali, ki niso namenjeni označevanju prašičev v skladu z ustrežno zakonodajo, ki pri živalih povzročijo poškodbo ali izgubo občutljivega dela telesa ali spremembo zgradbe kosti, so prepovedani (Zahteva 138).

Kastracija se opravlja do 7. dneva starosti na način, ki ne vključuje trganja tkiva. Po sedmem dnevu jo opravlja uradni veterinar z uporabo anestezije in dodatne dolgotrajne analgezije (Zahteva 139).

Krajšanje repa se ne izvaja rutinsko. Repi se krajšajo pri sesnih živalih do starosti sedem dni. Krajšanje repa po sedmem dnevu starosti opravlja uradni veterinar z uporabo anestezije in dodatne dolgotrajne analgezije (Zahteva 140).

Krajšanje podočnikov z brušenjem ali ščipanjem se ne opravlja rutinsko, vendar le kadar so nastale poškodbe. Zobje se pri sesnih pujskih brusijo ali ščipajo do starosti sedem dni. Pri merjascih se lahko zaradi preprečevanja poškodb ali zaradi varnosti, skrajšajo čekani (Zahteva 141).

Boksi za merjasce morajo omogočati, da se v njih merjasec lahko obrača ter sliši, voha in vidi druge prašiče (Zahteva 142).

Talna površina boksa za odraslega merjasca je najmanj 6 m² ali 10 m², če se boks uporablja tudi za pripust (Zahteva 143).

Nosilec sprejme ukrepe za zmanjšanje agresivnosti pri svinjah in mladica h v skupinah (Zahteva 144).

Če je potrebno, se morajo breje svinje in mladice tretirati pred zunanjimi in notranjimi zajedavci. Breje svinje in mladice je treba pred namestitvijo v pravitvene bokse temeljito očistiti (Zahteva 145).

Svinje in mladice imajo v tednu pred prasitvijo na voljo material za gradnjo gnezda, razen če uporabe materiala ne dopušča način reje (sistem preluknjanih tal in sistem odgnojevanja) (Zahteva 146).

Za svinjo ali mladico v prasitvenem boksju je dovolj prostora, da se omogoči nemotena prasitev ali pomoč pri prasitvi (Zahteva 147).

V prasitvenih boksih je pujskom zagotovljena možnost umika (Zahteva 148).

Vsi pujski imajo možnost istočasnega počivanja. Tla v gnezdu so polna (nepreluknjana). Če so preluknjana, so pokrita z blazino, slamo ali drugim primernim materialom (Zahteva 149)

Kadar se uporablja prasitveni boks, morajo imeti pujski dovolj prostora, da lahko sesajo brez težav. Pri ukleščeni svinjah imajo pujski možnost, da nemoteno sesajo (Zahteva 150).

Pujski se ne odstavljajo pred 28. dnevom starosti, razen kadar bi nadaljnje sesanje škodljivo vplivalo na dobro počutje ali zdravje svinje ali pujska. Vendar pa se lahko sesni pujski odstavijo do sedem dni prej, če se premestijo v posebne prostore, ki se pred nastanitvijo nove skupine izpraznijo, temeljito očistijo in razkužijo ter so ločeni od prostorov, v katerih se nahajajo svinje, z namenom zmanjševanja možnosti prenosa bolezni na pujske (Zahteva 151).

Pri reji tekačev in pitancev v skupinah je treba z ustreznimi ukrepi preprečiti medsebojne spopade, ki presegajo mejo normalnega vedenja (Zahteva 152).

Tekači in pitanci morajo biti nameščeni v stabilnih skupinah s čim manj mešanja. Če je treba tekače in pitance ki se ne poznajo, združiti v skupino, je treba to storiti čim prej, najkasneje v sedmih dneh po odstavitvi. Pri združevanju je treba vsem tekačem in pitancem na primeren način omogočiti, da se lahko umaknejo in skrijejo pred drugimi tekači in pitanci (Zahteva 153).

Ob znakih hudih spopadov med tekači in pitanci se nemudoma preučijo vzroki zanje in sprejmejo ustrezni ukrepi, kot na primer zagotovitev zadostne količine slame ali drugih materialov, ki jih živali lahko raziskujejo. Iz skupinske reje je treba individualno namestiti tekače in pitance, ki so izredno agresivni, ki jih napadejo drugi tekači in pitanci (Zahteva 154).

Uporaba pomirjeval zaradi lajšanja prilagoditve tekačev in pitancev reji v skupini se uporablja samo izjemoma, če veterinar presodi, da je uporaba pomirjeval upravičena (Zahteva 155).

PZR 11: Dobrobit rejnih živali

Za živali mora skrbeti primerno število ljudi z ustreznim znanjem, usposobljenostjo ter odgovornim odnosom do živali (Zahteva 156).

Na KMG je določena odgovorna oseba za ustrezno oskrbo živali, da vsaj enkrat dnevno opravi redni nadzor nad njimi. Skrbnik živali mora zagotoviti redno preverjanje zdravstvenega stanja in dobrobiti živali, kar mora biti opravljeno tako pogosto, da se prepreči nepotrebno trpljenje živali. Skrbnik mora preveriti stanje dobrobiti in zdravja piščancev v objektu najmanj dvakrat dnevno. Na voljo je ustrezna razsvetljava, da se lahko kadar koli opravijo temeljiti pregledi živali (Zahteva 157).

Bolne, poškodovane in onemogle živali se takoj ustrezno oskrbijo in, če je treba, ločeno namestijo v prostorih ali primernih krajih s suhim in udobnim nastilom. Skrbnik živali mora pravočasno zahtevati veterinarsko pomoč in oskrbo bolnih ali poškodovanih živali, po potrebi veterinarsko pomoč pri porodih ter ustrezno nego bolnih, poškodovanih in onemoglih živali (Zahteva 158).

Skrbnik živali vodi dnevnik veterinarskih posegov v skladu s predpisom, ki ureja izjemno uporabo zdravil za zdravljenje živali. Vodi tudi evidenco o poginih živali (Zahteva 159).

Skrbnik živali hrani dnevnik veterinarskih posegov najmanj tri leta od zadnjega vpisa, evidenco poginov pa prav tako najmanj tri leta od zadnjega vpisa (Zahteva 160).

Živalim je zagotovljena primerna svoboda gibanja, če so razmere v boksu vsaj take, da nemoteno legajo, vstajajo, se obračajo in opravljajo fiziološke potrebe v skladu z načinom reje. Če so privezane, privezi omogočajo nemoteno leganje in vstajanje in niso pretesni (Zahteva 161).

Objekti, boksi in oprema so iz materialov, ki ne povzročajo poškodb in niso škodljivi za živali. Materiali morajo biti dovolj odporni in primerni za enostavno čiščenje in razkuževanje (Zahteva 162).

Nastanitev in pribor za zavarovanje živali so zgrajeni in vzdrževani tako, da ni ostrih robov ali izbočenih delov, ki bi lahko poškodovali živali (Zahteva 163).

Zahtevi po zračenju ustreza pogoj, da so 1/20 talne površine odprtine v steni (okna in vrata) ali umetno zračenje, primerno vrsti živali (Zahteva 164).

Zahtevi po svetlobi ustreza pogoj, da so 1/20 talne površine odprtine v steni (okna in vrata) ali vir umetne osvetlitve (v jakosti 80 luks) primerne vrsti živali. Za pitovne piščance in kokoši nesnice veljajo pogoji, zapisani v Pravilniku o zaščiti rejnih živali (Uradni list RS, št. 51/10 in 70/10). Živali v objektih ne smejo biti stalno temi. Pri uporabi umetne svetlobe je treba določiti čas za počitek, ko morajo biti živali v temi (Zahteva 165).

Vso avtomatsko ali mehansko opremo, nujno za zdravje in dobro počutje živali, je treba pregledati najmanj enkrat na dan. Nepravilnosti se nemudoma odpravijo oziroma se sprejmejo ustrezni ukrepi za varovanje zdravja in dobrega počutja živali. Kadar sta zdravje in dobrobit živali odvisna od umetnega prezračevanja, je potrebno zagotoviti alarmni sistem, ki opozarja na okvare in ustrezen rezervni sistem za zagotavljanje zadostnega kroženja zraka. Alarmni sistem je treba redno preizkušati (Zahteva 166).

Živali, nastanjene zunaj objektov, so, kadar je potrebno in mogoče, zavarovane pred neugodnimi vremenskimi razmerami, plenilci in drugimi nevarnostmi. V neugodnih vremenskih razmerah morajo imeti na voljo najmanj zaščito pred močnim vetrom ali soncem in suh prostor oziroma suho mesto za počitek (Zahteva 167).

Skrbnik živali mora živali oskrbeti s primerno prehrano glede na vrsto živali in njene fiziološke potrebe. Živali ne dobivajo hrane ali tekočine na način oziroma hrana ali tekočina ne vsebuje snovi, ki bi lahko povzročile nepotrebno trpljenje ali poškodbe. Vse živali morajo imeti dostop do krme v časovnih intervalih, ki ustrezajo njihovim fiziološkim potrebam (Zahteva 168).

Vse živali morajo imeti dostop do primerne vodnega vira ali pa jim mora biti omogočen dostop do napajanja na drug način (Zahteva 169).

Oprema za krmljenje in napajanje mora biti načrtovana, zgrajena in nameščena tako, da so možnost kontaminacije vode in krme in poškodbe zaradi prerivanja za vodo in krmo med živalmi čim manjše (Zahteva 170).

V prehrano živali se smejo vključevati dovoljene snovi le za dovoljene preventivne, terapevtske ali zootehniške namene, kot je določeno v členu 1(2)(c) Direktive 96/22/EGS [1], razen če so znanstvene študije o dobrem počutju živali ali praktične izkušnje pokazale, da učinki omenjene snovi ne škodujejo zdravju ali dobremu počutju živali (Zahteva 171).

Prepovedano je brez utemeljenega razloga povzročiti živali trpljenje, bolezen ali smrt ter mučenje živali. Na živalih niso vidne posledice namernega pohabljanja. Izjema so pašne živali, ki si same poškodujejo dele telesa in poškodbe uhljev zaradi zatrganja ušesnih števil (Zahteva 172).

Na živalih ni očitnih znakov poškodb zaradi neustreznega sistema reje (Zahteva 173).

Živali se smejo rediti le, če je na podlagi njihovega genotipa ali fenotipa mogoče pričakovati, da to ne škoduje njihovem zdravju in dobremu počutju (Zahteva 174).

2.3 SISTEM KONTROL IN UPRAVNE SANKCIJE

Namen kontrolnega sistema je zagotoviti, da zavezanci spoštujejo pravila pogojenosti in da so kršitelji sankcionirani. Agencija opravlja **kontrole** skladnosti s pravil pogojenosti z upravnimi pregledi, vključno s sistemom za spremljanje površin (sistem AMS) in pregledi na kraju samem.

Praviloma se zavezanec, izbran za pregled na kraju samem, preveri takrat, ko se lahko preveri večina pravil pogojenosti, za katera je bil izbran. Pregledi se praviloma opravijo v okviru enega obiska na KMG.

Kadar je ustrezno, pregledi na kraju samem zajemajo vse kmetijske površine KMG, vključno z zemljišči, ki se ne uporabljajo več za proizvodne namene, in zemljišča s krajinskimi značilnostmi za potrebe DKOP 8. Kljub temu je lahko pregled površin v okviru pregleda na kraju samem omejen na vzorec najmanj polovice kmetijskih parcel na KMG, na katere se nanaša zahteva ali standard, če tak vzorec zagotavlja zanesljivo in reprezentativno stopnjo kontrole v zvezi s pravili pogojenosti.

Pregledi v okviru kontrolnega sistema se opravijo v istem koledarskem letu, v katerem je vložena zbirna vloga.

Agencija obravnava tudi nepravilnosti, ki jih ugotovijo drugi organi, pristojni za nadzor nad izvajanjem predpisov, ki lahko pomenijo neskladnost po tej uredbi, z namenom sankcioniranja kršiteljev v okviru pogojenosti.

Če zavezanec prepreči izvedbo pregleda na kraju samem ali je ne omogoči, se mu zavrnejo vsa plačila intervencij iz zbirne vloge.

Zavezancu, ki krši pravila pogojenosti iz te uredbe, se določi znižanje ali izključitev skupnega zneska plačil iz intervencij, ki so predmet pogojenosti. **Upravne sankcije** se izračunajo na podlagi plačil za zadevne intervencije, ki so bila ali bodo odobrena v letu, v katerem je prišlo do neskladnosti v povezavi s kmetijsko dejavnostjo na območju KMG oziroma s površinami, ki jih ima v uporabi zavezanec znotraj države. Kadar ni mogoče določiti koledarskega leta, v katerem je prišlo do neskladnosti, se upravne sankcije izračunajo na podlagi plačil, ki so bila ali bodo odobrena v koledarskem letu ugotovitve neskladnosti.

Če so pravila pogojenosti kršena nenamerno in je kršitev ugotovljena prvič, se določi odstotek upravne sankcije iz Priloge 2 Uredbe o pravilih pogojenosti, ki lahko za posamezno **nenamerno** neizpolnjevanje pravil (zahtev) pogojenosti znaša 1 % (za lažjo kršitev), 3 % (za srednjo), 5 % (za težjo) ali 10 % (za hujšo).

Za nenamerne kršitve, ki so ugotovljene prvič in so bile zaznane s sistemom AMS, se uporabijo polovične vrednosti odstotkov upravne sankcije.

Če so pravila pogojenosti kršena nenamerno in je ista kršitev ugotovljena v zadnjih treh letih že drugič, se to šteje kot prva ponovitev iste kršitve. Za prvič ponovljeno nenamerno kršitev se določi odstotek upravne sankcije iz Priloge 2 Uredbe o pravilih pogojenosti, ki je praviloma 10 %, oziroma odvisno od obsega, resnosti in stalnosti je znižanje lahko od 5 % do 15 %.

Za **neskladnost oziroma kršitev brez posledic** ali z zanemarljivimi posledicami za doseganje ciljev standarda ali zahteve ni znižanja, temveč dobi zavezanec obvestilo (odločbo) z napotitvijo na storitve kmetijskega svetovanja, ki jih izvaja izvajalec javne službe kmetijskega svetovanja.

Namerna neskladnost je neskladnost, pri kateri iz okoliščin očitno izhaja, da se je zavezanec zavedal, da bo imelo njegovo ravnanje ali opustitev za posledico neskladnost, vendar pa je kljub temu hotel nastanek te posledice ali je vsaj privolil v nastanek te posledice. Prav tako se za namerno neskladnost šteje drugič ponovljena neskladnost (to pomeni, da je bila trikrat ugotovljena ista neskladnost), za katero je zavezancu agencija dvakrat v treh zaporednih letih že določila upravno sankcijo. Za namerne kršitve je sankcija od 15 % do vključno 100 %, odvisno glede na resnost, obseg in trajanje (iz Priloge 3 Uredbe o pravilih pogojenosti).

Če se pojavi več nenamernih, ponavljajočih ali namernih kršitev, se le-te med seboj seštevajo, vendar seštevek sankcij ne sme preseči 100 % sredstev, do katerih je upravičen zavezanec na podlagi intervencij, ki jih uveljavlja.

Upravnih sankcij se ne uporabi v 36 mesecih od datuma odločbe o pravici do sredstev v zvezi z zahtevki za podporo mladim kmetom za neizpolnjevanje predpisanih zahtev ravnanja s področja nitratov, če se izvajajo ukrepi za preprečevanje onesnaževanje okolja, in zaščite rejnih živali, če so te naložbe, ter predvidena odstopanja, čas odstopanja in ukrepi, ki bodo preprečevali onesnaževanje okolja, opredeljeni v poslovnem načrtu na podlagi 75. člena Uredbe 2021/2115/EU ali 19. člena Uredbe (EU) št. 1305/2013. V času izvajanja teh naložb je treba poskrbeti za ustrezno ravnanje z živinskimi gnojili in zaščito rejnih živali.

Pravila pogojenosti se ne bodo uporabila pri zavezancih za izpolnjevanje pravil pogojenosti, ki so vključeni v znanstvene in strokovne raziskave ali projekte, začete pred veljavnostjo pogojenosti.

NOVOST ZA LETO 2024: Novela uredbe o pravilih pogojenosti skladno s predlogom spremembe uredbe EU 2021/2115 in uredbe EU 2021/2116 določa odstopanja od izvedbe nadzorov in sankcij za vsa pravila pogojenosti za KMG, ki na zbirni vlogi prijavijo deset ali manj hektarjev kmetijskih zemljišč. Pri tem opozarjamo, da so ta KMG še vedno zavezanci za pravila pogojenosti, torej so jih dolžni upoštevati, in da zanje veljajo pravila, ki jih določa druga nacionalna zakonodaja in so v tem primeru še vedno lahko predmet inšpekcijskega nadzora. Prav tako se bodo kršitve pogojenosti pri teh KMG vseeno upoštevale pri nadstandardnih intervencijah v primeru, da kršitev pogojenosti predstavlja bistven element nadstandarda.

2.4 SEZNAM SLOJEV ZA POGOJENOST

Sloji za pogojenost so razvidni iz javnega pregledovalnika grafičnih podatkov MKGP-RKG (<http://rkg.gov.si/GERK/WebViewer/>):

PZR_8_FFS_23: Območja prepovedi uporabe FFS

DKOP_8_OHR_EKRZ_24: Lesne prvine in manjše vodne prvine EKRZ na območjih ohranjanja

DKOP_8_SUHOZIDI_24: Sloj suhozidov

DKOP_8_NV_24: Naravne vrednote iz registra naravnih vrednot, ki se v skladu z uredbo, ki ureja pravila pogojenosti štejejo za krajinske značilnosti

PZR_4_N2000_HAB_23: Natura2000 - habitati

PZR_3_N2000_PTICE_23: Natura2000 – ptice

PZR_4_N2000_PROTEUS_23: Območje Natura2000 – Proteus

DKOP_4_VP_INFO_SLOJ_24: Informativni sloj varovalnih pasov ob vodotokih

DKOP_4_OJ_24: Varovalni pasovi za osuševalne jarke širše od dveh metrov (DKOP_4_OJ)

VVO_I_DR_23: Evidenca najožjih vodovarstvenih območij - državni nivo

PZR_4_OJ_23: Območje odvoza izkopane zemljine ob čiščenju osuševalnih jarkov

VVO_VSA_24: Evidenca vodovarstvenih območij

DKOP_2_MOKR_SOT_24: Območjih ohranjanja mokrišč in šotišč (MOKR_SOT)

DKOP_9_OOTT_24: Območje okoljsko občutljivega trajnega travinja.